

עדות ופסולי עדות / כז.

תוכן:

- א. שיטת רבא בעד זומם
- ב. פסולי דרבנן לפני ההכרזה
- ג. פסולי עדות - איסורי או דיני
- ד. טעם פסול רשע דחמס
- ה. ביאור מחלוקת הראב"ד והתוס'
- ו. ביאור מחלוקת הרדב"ז והמהרשד"ם
- ז. נאמנות שני עדים
- ח. עד שיראו שניהם כאחד
- ט. נמצא אחד מהן קרוב או פסול
- י. סיכום

א. שיטת רבא בעד זומם

נחלקו אביי ורבא בסנהדרין (כז. וכן בב"ק עג.). לגבי פסולו של עד זומם:

"עד זומם אביי אמר למפרע הוא נפסל ורבא אמר מיכן ולהבא הוא נפסל. אביי אמר למפרע הוא נפסל, מעידנא דאסהיד רשע הוא והתורה אמרה אל "תשת ידך עם רשע" אל תשת רשע עד. רבא אמר מיכן ולהבא הוא נפסל, עד זומם חידוש הוא מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אין לך בו אלא משעת חידושו ואילך. איכא דאמרי רבא נמי כאביי סבירא ליה, ומאי טעם קאמר מכאן ולהבא - משום פסידא דלקוחות. מאי בינייהו? איכא בינייהו דאסהידו בי תרי בחד. אי נמי דפסלינהו בגזלנותא."

מלימוד הסוגיא עולה השאלה, מה יהיה הדין לפי הדרך השנייה בדברי רבא (שמדאורייתא העד פסול וחכמים הכשירוהו עד שיוזם) לגבי עדויות אחרות שאין בהם פסידא דלקוחות כגון גיטין וקידושין, שהרי לכאורה העד פסול, ומדאורייתא המקדש על ידו אין קידושו חלים כלל, ואין כח בידי חכמים להכשירו? התוס' בב"ק (שם, ד"ה אי נמי) מתייחס לשאלה זו וכותב:

"והוי מצי למימר איכא בינייהו לענין דיני נפשות או לאסור אשה לבעלה ולענין גיטין וקידושין ועדות החדש דלטעמא דחידוש אין לפוסלן למפרע ולטעמא דפסידא דלקוחות פוסלין למפרע לכל אלו, אלא דדחיק לאשכוחי דאיכא בינייהו לענין ממון."

אמנם, בשטמ"ק (שם) הביא בשם הראב"ד שלא כדברי התוס':

"כל פסידא נמי פסידא הויא כגון עדות הלואה ועדות קדושי אשה ועדות כל הקנאה בעולם, ועבדינן להו תקנתא דלא לבטלו."

ודבריו קשים כפי שהזכרנו, איך מועילה תקנת חכמים להכשיר עד פסול דאורייתא? בספר 'אמרי צבי' על ב"ק הביא את דברי הראב"ד והקשה עליו קושיא זו, וכתב לבאר שיתכן שחכמים הפקיעו כל קידושין שיבואו לאחר הקידושין שעשו בפני עד זומם. אך הוא עצמו דוחה אפשרות זו, מפני שהפתרון של 'אפקעינהו' הוא פתרון דחוק שלא שייך להשתמש בו במקרה כזה. ולכן הוא נדחק לומר שכוונת הראב"ד שתקנו שהעד יהיה כשר רק כדי להחמיר על המקדש להצריכו לתת גט לאשה. אמנם קשה לומר כך, דא"כ מה תקנו בכך, ואף הוא הניח בצ"ע.

נראה שאפשר לתרץ על פי דברי הקצוה"ח (סי' לד, א), שדן לגבי פסולי עדות דאורייתא מחמת עבירה בזמן הזה. הקצות שואל איך פוסלים אנשים כאלה לעדות, הרי אין בידינו לקבל עדות שעברו עבירה? ומתרץ, שכיון שבטלה הסמיכה, והיכולת שלנו לדון היא מכח ד'אנן שליחותיהו דקמאי עבדינן', הרי שיש כח בידי חכמים

לעקור דבר מן התורה, וניתן לקבל עדות ולפסול את אותו אדם לעדות מדאורייתא. ולפי דברי הקצות יתיישבו דברי הראב"ד, שהדרך השנייה בדברי רבא היא לאחר שבטלה הסמיכה ושוב אין קבלת עדות שכשרה מדאורייתא, ורק מכח שליחותיהו ועקירת דברי תורה. ומשום שקבלת העדות של הזוממים ואף קבלת העדות של המזימים היא רק מדין שליחותיהו, יש כח ביד חכמים לקבוע שלא יפסל העד בנתינת העדות עד שיוזם. ועדיין נותר לבאר מדוע הראב"ד הסביר כך והתוס' הסביר אחרת? לשם כך נקדים ונביא כמה מחלוקות אחרות בענייני עדות.

ב. פסולי דרבנן לפני ההכרזה

כתב הרמב"ם בהלכות עדות (יא, ו):

"מה בין פסול לעדות מן התורה לפסול מדבריהם. שהפסול מן התורה שהעיד עדותו בטלה אף על פי שלא הכריזו עליו בבתי כנסיות ובתי מדרשות, והפסול מדבריהם צריך הכרזה. לפיכך כל עדות שהעיד קודם שהכריזו עליו מקבלין אותה כדי שלא לאבד זכות העם, שהרי לא ידעו שהוא פסול ואין פסולו אלא מדבריהם".

הרדב"ז (שו"ת ח"ג סי' תתקפג) מדייק ברמב"ם מהמילים "כדי שלא לאבד זכות העם", שלגבי עדויות שאינם קשורות לממון כגון עדי קידושין, העד נפסל מדרבנן כבר שעשה את העבירה עוד לפני ההכרזה. ואילו המהרשד"ם (אה"ע"ז סי' לו) חולק וכותב שאף לגבי עדות קידושין עד שלא הכריזו עליו הוא לא נפסל. לכאורה, דיוקו של הרדב"ז מוכרח ברמב"ם, ובמה נתלה המהרשד"ם בפירושו? אלא שכמו שאת דברי הגמ' "משום פסידיא דלקוחות" ניתן להבין בשתי דרכים, כך גם את דברי הרמב"ם, ומחלוקתם של הראב"ד והתוס' ושל הרדב"ז והמהרשד"ם היא אותה מחלוקת, האם נוח לחכמים כאשר הם מתקנים תקנות להביא למציאות שבה עד יהיה כשר לעניין אחד ופסול לשני, או שפסול עדות הוא פסול גורף ולא מחלקים בו. בהמשך המאמר תתבהר יותר סברת מחלוקתם.

ג. עדות - איסורי או דיני

הגמ' בכו: דנה לגבי פסולי עדות שונים ובתוכם החשוד על העריות:

"אמר רב נחמן החשוד על העריות כשר לעדות, אמר רב ששת עני מרי ארבעין בכתפיה וכשר?"

ובגרסת הרי"ף (ה: בדפי הרי"ף) נוספה תשובתו של רב נחמן: "התם יצרו תקפו". הראשונים נחלקו שם מה הכוונה בחשוד על העריות, חלק מהראשונים (תוס' כו: ד"ה החשוד בתירוצו השני, וכ"כ הרמב"ן במלחמות שם) סברו שמדובר באדם שבא על הערוה, וכך מוכח מגרסת הרי"ף. ראשונים אחרים (רש"י שם, תוס' שם בתירוצו הראשון וכ"כ בעה"מ שם) כתבו שאין הכוונה לאדם שבא על הערוה ממש שודאי שפסול, אלא באדם שיצא עליו קול שהוא גס בעריות ומתייחד עימם, ועל דבר כזה מלקים כדברי הגמ' בקידושין (פא.): "אמר רב מלקין על לא טובה השמועה".

עוד נחלקו שם הראשונים בפסיקת ההלכה, האם כשר כדברי רב נחמן או פסול כדברי רב ששת. הרי"ף כתב בשם רבותיו שנראה שהלכה כרב ששת שפסול, משום שהלכה כרב ששת באיסורי, אך בעל המאור השיג עליו וכתב שיותר דומה הדבר לדיני, ו"הלכתא כר"נ בדיני" ולכן החשוד על העריות כשר, וכ"כ הרא"ש (סי' יג). והראב"ד כתב לדחות דברי בעה"מ, שהרי יש לכשרותו גם נפק"מ לעניין איסורים ולכן אין להתייחס לזה כמו לדיני אלא כאיסורי, והלכה כרב ששת. אפשר לומר בדברי בעל המאור, שאכן לעניינים איסוריים יודה שהלכה

כרב ששת שפסול, ורק לעניין ממון נאמר שהלכה כרב נחמן וכשר¹. ואע"פ שהדבר תמוה, שהרי סו"ס המחלוקת היא אותה מחלוקת והסברות הן אותן סברות בין בממון בין באיסור, כבר מצינו דוגמה לכך בתוס' בב"מ (פב. ד"ה לא). התוס' שם מאריך להוכיח שהלכה כשמואל בהלכה מסוימת בדיני ערבון, ומקשה על עצמו שהרי לדברי שמואל יש גם נפק"מ איסורית ושם הלכה כרב שחולק עליו, ומתרץ שלא קשה כלל, וההלכה כרב לעניין איסורי וכמו כן הלכה כשמואל לעניין דיני. אך מדברי הרא"ש נראה שלא הבין כך, שכתב שפסול לעדות "טפי דמי לדינא מלאיסורא" מוכח שסבר שלכל ענייני עדות הלכה כרב נחמן שכשר וצריך ביאור מה יענה על דברי הראב"ד ובמה נחלקו.

ד. טעם פסול רשע דחמס

נחלקו האחרונים בטעם פסול רשע דחמס. הקצוה"ח (מו, יז) הוכיח מדברי הנמוק"י (ה: בדפי הרי"ף) שכתב שרשע דחמס כשר לעדות איסורי, ולעדות אישה הוא פסול ואילו רשע דאינו חמס כשר אף לעדות אישה וזה משום שרשע דחמס פסול מחשש משקר ואילו דאינו חמס פסול מחמת גזירת הכתוב. המנחת חינוך (לו, טו) הביא אף הוא את דברי הנמוק"י והאריך לדחות דבריו ולהוכיח שאין חילוק כלל בין רשע דחמס לשאינו חמס וכאשר צריך עדות שניהם פסולים וכאשר לא צריך גדר של עדות שניהם כשרים. ועוד הוכיח מהגמ' שרשע דחמס פסול אף הוא מגזוה"כ, והביא ראיה משיטת רבא שסובר שרק רשע דחמס פסול, ולשיטתו פסול לכל סוגי העדות, ואם נאמר שזה משום חשש משקר, איך נוכל לומר שכאשר יבואו שני גזלנים להכחיש עדי נפשות לא נקשיב להם בכלל ונהרוג נפש מישאל משום שיש לנו חשש שהגזלנים משקרים? הרי ספק נפשות להקל. ולכן הסיק שמחלוקתם של אב"י ורבא היא מה נכלל בתוך גזוה"כ האם רק רשע דחמס או שגם דאינו חמס. נראה שאפשר לבאר את המחלוקת דלעיל האם הלכה כרב נחמן משום שזה דיני או כרב ששת משום איסורי עפ"י המחלוקת הזו. שלשיטת הקצוה"ח שפסול רשע דחמס הוא משום חשש משקר, נמצא שמחלוקתם של ר"נ ור"ש היא בשאלה האם ב"ד יכול להאמין לדברי העד או שמא הוא משקר², וא"כ זו מחלוקת בגדרי עדות, וכיון שעיקר הנפק"מ של עדות היא בענייני ממון שהם השכיחים ביותר, ובדיני הלכה כרב נחמן, לכן יש לפסוק הלכה כרב נחמן לכל ענייני עדות³. וזו סברת בעה"מ והרא"ש שפסקו כרב נחמן שכשר. ואילו לדברי המנ"ח שאף פסולו של רשע דחמס הוא מגזוה"כ, דהיינו שכיוון שנתנה התורה לעובר עבירה זו שם רשע שוב אינו יכול להעיד, נמצא שמחלוקתם של ר"נ ור"ש היא בחומרת העבירה, האם עבירה זו חמורה כדי שיחול עליו שם רשע או לא. וכיון שזו מחלוקת באיסורי, הלכה כרב ששת, וזו סברת הרי"ף והראב"ד שכתבו שפסול כר"ש.

ה. ביאור מחלוקת הראב"ד והתוס'

עפ"י דברים אלו ניתן להבין את מחלוקת הראב"ד והתוס' ומחלוקת הרדב"ז והמהרשד"ם, וכדי להבין זאת נקדים הקדמה קצרה: כמו שנחלקו הקצות והמנ"ח לעניין פסול רשע דחמס כך נחלקו לעניין פסול עד זומם. וכתב המנ"ח (שם, ה) שודאי שעד זומם לא פסול מטעם רשע דחמס והוכיח כך מדברי הרמב"ם שלא כלל את פסול עד זומם בתוך פסולי רשע דחמס. ובמקום אחר (שם, ב) הוסיף שהוא פסול משום שהוא רשע, והוכיח דבריו מכך שעד זומם בממון פסול לדיני נפשות אך מצד שני כשר לעדות אישה, והביאור לכך הוא מפני

¹ לשון בעה"מ: "...ולא נראה דהאי דינא הוא ולגבי הילכתא דדינא איתמרא שמעתא", ואפשר לבאר בלשונו בדוחק שרק לגבי דינא תהיה הלכה כרב נחמן.

² ואף שנחלקו בבא על הערוה ולא בגזון וכדו', הבא על הערוה אם נאמר שפסול, זה מכיון שהוא דומה לאוכל נבלות לתאבון שהוא כרשע דחמס כמבואר בדברי רש"י (כז. ד"ה מומר).

³ עיין יד מלאכי (רלו) שכתב כך לגבי מחלוקת רב ושמואל.

שפסולו לעדות הוא מגזה"כ, ובכל מקום שצריך עדות נקרא רשע ופסול. אבל במקום שלא צריך עדות אלא נאמנות (לדוג' בעדות אישה), גם אם חשוד על ממון לא חשוד על אשת איש, וכשחשוד לקל לא הוי חשוד לחמור. הקצוה"ח (נב, א) לעומתו כתב בפשטות שפסולו של עד זומם הוא מחמת חשש משקר, והוסיף עפ"י זה, שבעד זומם שחתם על כתב ידו לפני שנעשה עד זומם, צריך שיוחזק כתב ידו לפני שנעשה עד זומם שהרי אנחנו חושדים בו שמשקר, ויש חשש שאחרי שנעשה עד זומם זייף וחתם.

ועל פי זה נראה להסביר את מח' הראב"ד והתוס', שהראב"ד סבר כמנ"ח שפסולו של עד זומם הוא גזה"כ משום שהתורה קראה לו רשע, ולפי זה אין לחכמים לחלק בכשרותו לעדות, ואי אפשר לומר שלדבר אחד יקרא רשע ולדבר אחר לא, ולכן אם לפי רבא הכשירו את העדויות למפרע משום פסידי דלקוחות, ודאי לכל ענייני עדות הכשירוהו, שנטלו מעליו שם רשע. והתוס' אולי למד כמו הקצוה"ח, שפסולו של עד זומם הוא משום חשש משקר ומשום שבי"ד לא מאמינים לו. ולפי זה, אם ראו חכמים צורך להכשיר את העדויות למפרע משום פסידי דלקוחות, אין צורך להכשיר את כל העדויות למפרע, משום שיכולים לומר שלעניין א' הם מאמינים לו ולעניין ב' לא.

ה. ביאור מחלוקת הרדב"ז והמהרשד"ם

בדרך דומה יש לבאר את מחלוקת הרדב"ז והמהרשד"ם לגבי כשרותו של פסול דרבנן לפני ההכרזה לעדויות שאינם בממון. בעניין פסולי דרבנן כתב הרמ"א (ח"מ לד, ג):

"וי"א בדבר מדבריהם בעינין שעבר משום חימוד ממון (בשם רבינו ירוחם, תוס' ועיטור)."

וכן כתב בהגהות פרישה ודרישה (לה, א) שמוכח מדברי הרמב"ם והריב"ש. ונמצא שלדברי הקצוה"ח כל פסולי דרבנן הם כרשע דחמס ופסולים משום חשש משקר, ואילו למנ"ח אף שוודאי שפסלו אותם משום שחששו שהם משקרים, "כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון" ופסולים משום שחכמים החילו עליהם שם רשע. ויתכן שהרדב"ז הבין כדברי הקצוה"ח שפסול רשע דחמס הוא משום חשש משקר, ולכן אף שחכמים אמרו שפסולי דרבנן לא יפסלו עד ההכרזה, זה דווקא בעדות ממון שלזה האמינו לו חכמים. אבל לשאר עדויות כיון שברגע שעבר עבירה התברר שהוא חשוד לשקר פסלו אותו. אבל המהרשד"ם למד כמו המנ"ח שכל סוגי הפסולים, אפי' פסולי דרבנן, פסולים משום שחל עליהם שם רשע, ולכן לא שייך לחלק ולומר שלזה יקרא רשע ולזה לא, ולכן עד ההכרזה כשר לכל עדויות ואף לעדות קידושין, ורק שיכריזו עליו יחול עליו שם רשע.

ו. נאמנות שני עדים

אפשר להסביר שמחלוקת הקצות והמנ"ח תלויה במחלוקת האם נאמנות שני עדים היא מגזה"כ או שיש בה סברא כפי שיתבאר לקמן. מדברי הרמב"ם (סנהדרין כד, א) נראה לכאורה שנאמנות שני עדים היא מגזה"כ ואין בה סברא:

"יש לדיין לדון בדיני ממונות על פי הדברים שדעתו נוטה להם שהן אמת והדבר חזק בליבו שהוא כן אע"פ שאין שם ראיה ברורה... אם כן למה הצריכה תורה שני עדים שבזמן שיבואו לפני הדיין שני עדים ידון עלפי עדותן אף על פי שאינו יודע אם באמת העידו או בשקר".

אך הנתיבות המשפט (סי' לא, א) כתב בעניין עד אחד, שהסיבה שאינו נאמן היא משום שלא מדייק לעומת שני עדים שמדייקים, ולכן במקום שקים להו לחז"ל שע"א מדייק (לדוג': בעל המקח, עיין קידושין עג:): נתנו לו נאמנות כמו לשני עדים. גם התשב"ץ (ח"א, עז) כתב שנאמנות שני עדים היא סברא, אך טעמו שונה מטעמו של הנתיבות:

"ונראה טעמו של דבר, דודאי ע"א הבא להעיד בבי"ד חששא רחוקה היא לפגום בן ברית מוחזק בכשרות ששקר הוא מעיד אבל מ"מ אפשר הוא שמעיד בשקר למען ששכור הוא מה שאין לחשוך בזה שני עדים כשרים שאין לחשוך כלל לזרע ברוכי ה' שיהיו חצופין כ"כ שלא יתביישו זה מזה כיון שהם מוחזקים בכשרות".

ואולי בזה נחלקו הקצות והמנ"ח בעניין רשע דחמס, שהרי לדברי הקצות מחלוקת אביי ורבה היא בעצם האם כל פסולי העדות הם פסולים מסברא (רבא), או שיש גם פסולים מגזה"כ (אביי). נמצא שסברת רבא היא שכיוון שכל נאמנות שני עדים היא סברא כל פסולי העדות גם הם סברא, שכאשר העד הזה חשוד לשקר כבר אין סברא לומר שהוא מדייק. ואילו לאביי אע"פ שעניין העדות הוא סברא התורה חדשה שיש עדים שיופקעו מדין זה וייפסלו. ויתכן דלדברי המנ"ח כל מחלוקתם של אביי ורבה היא מה נכלל בתוך הגזה"כ של פסול עדות האם רק רשע דחמס או גם דאינו חמס, וזה משום שכל עניין העדות הוא גזה"כ שאין בו סברא, ובעצם מחלוקתם של אביי ורבה היא על מי חדשה התורה שנסמוך ונאמין לו.

ז. עד שיראו שניהם כאחד

על פי החקירה שהבאנו לעיל האם עדות היא סברא או גזה"כ אפשר להסביר יסוד העולה ממחלוקת נוספת בראשונים: הגמ' בב"ק (ע:) מביאה את מחלוקת ר"ע ורבנן לגבי הפס' "על פי שניים עדים... יקום דבר" (דברים יט, טו). ר"ע דורש "דבר ולא חצי דבר", ואילו חכמים דורשים שזה בא למעט מציאות שבה שני עדים מעידים שצמחה לאישה שעה אחת ושני עדים אחרים מעידים על שעה אחרת שלא שומעים לעדותם ולא נחשבת לגדולה. לעומת זאת בתחילת הסוגיא אומרת הגמ' שלשיטת חכמים אפשר ששלוש כתות עדים יעידו כל אחת על שנה אחרת משנות החזקה, ונחלקו הראשונים בביאור ההבדל בין המקרים. תוס' שם (ד"ה למעוטי) מביא שני הסברים:

"ולא דמי לשנה ראשונה בפני שנים כו' דהתם ראו כל מה שהיו יכולין לראות באותה שנה. ורב אלפס פירש משום דהתם מהני סהדותיהו לענין פירות שאכל בשנה ראשונה שחייב לשלם אם לא ימצא יותר עדים".

נראה שנחלקו הרי"ף והתוס' בגדר העדות, האם העדים צריכים להעיד על החיוב ובי"ד שומעים את העדות ופוסקים אותה, או שהעדים מעידים על המציאות, בי"ד שומעים את העדות, דנים ומחייבים, ועפ"י זה פוסקים. הרי"ף סבר שהעדים צריכים להעיד על חיוב לכן רק לעדות שיש לה משמעות שבכוחה לחייב יש כוח של עדות. ואילו לפי התוס' העדים מעידים על מציאות אלא שצריך שהמציאות תהיה שלמה ולכן צריך שיראו כל מה שיכולים לראות. התוס' שלמד שהעדות היא שיקוף המציאות גרידא, סבר ששני עדים מדייקים ומביאים את המציאות האמיתית בפני הדיינים ולכן סברא היא שנאמין ונדון על פי דבריהם. ואילו הרי"ף למד שבעצם מעשה העדות יש יצירת חיוב, ומסברא הייתי אומר שכל סדרי הדין יצטרכו להיות ע"י בי"ד ואין כוח בידי שניים להתחיל את החלת החיוב על האדם, ולכן מה שהאמינה התורה לשני עדים זה גזה"כ.

ח. נמצא אחד מהן קרוב או פסול

על פי המחלוקת שהסברנו לעיל בין הרי"ף לתוס' אולי אפשר להסביר עוד מחלוקת בין בעלי התוספות. הגמ' (ט) מביאה את דברי רבי שבין בדיני נפשות ובין בדיני ממונות אומרים "נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה", אבל כל זה דווקא אם התרו בעדים והם אמרו שבאו להעיד (לפי פירוש התוס'). התוס' שם (ד"ה בזמן) מביא את דברי ר"י שדווקא אם באו להעיד בבי"ד העדות בטלה, אבל בכוננה בעלמא להעיד לא נפסלים. בהמשך הדיבור מובאים גם דברי הרשב"ם שמפרש שבעצם הכוונה להעיד העדות נפסלת, והתוס' דוחה את דבריו.

התוס' שהבאנו לעיל מב"ק לגבי עדות על חזקה הביא שר"י הסביר כפירוש התוס', ואף פה הולך לשיטתו שהעדות היא רק שיקוף של המציאות ולכן רק שיבואו להעיד בבי"ד יש משמעות לראייה שלהם, שעל פי דיבורם בי"ד יוכל לדון בעדות ולפסוק. ואילו הרשב"ם אפשר שיסבור כפירוש הרי"ף, שבעדות יש יצירת חיוב על האדם ולכן כבר בשעת הראייה כאשר הייתה כוונה יש לעדות משמעות, אלא שהיא יכולה לבוא לידי ביטוי רק כאשר יעידו בבי"ד, ואחרי שבי"ד יחקרו את העדות, הם יוכלו לפסוק ולבצע את החיוב העולה ממנה.

ט. סיכום

הבאנו את המחלוקת האם עדות היא גזה"כ או נאמנות מסברא. על פי מחלוקת זו ניסינו לבאר מה שנחלקו האחרונים בפסול רשע דחמס האם הוא מסברא של חשש משקר או מגזה"כ שהחילה עליו התורה שם רשע. והסברנו שבעצם באותה מחלוקת נחלקו הראב"ד והתוס' בפסול עד זומם לשיטת רבא, האם חכמים הכשירו אותו למחצה או שהכשירו אותו לגמרי. עסקנו גם בשיטת הראב"ד (שלפי הסברו יצא שחכמים הכשירו קידושין שנעשו ע"י עד שפסול מדאורייתא), ותירצנו זאת עפ"י דברי הקצות שכל קבלת העדות היא מדין שליחותיהו. באותה דרך הסברנו גם את מחלוקת הרדב"ז והמהרשד"ם בכשרות פסולי עדות דרבנן לפני ההכרזה. על פי המחלוקת היסודית בגדר עדות הסברנו מחלוקת יסודית אחרת העולה משיטות הרי"ף והתוס' בעניין ההלכה של ראיית העדות בבת אחת, האם העדים יוצרים חיוב ולכן צריך שתהיה לעדותם נפק"מ מעשית או שהעדים רק משקפים את המציאות בפני הדיינים ולכן לא צריך נפק"מ אלא רק שיראו כל מה שיכלו לראות. ועפ"י יסוד זה הסברנו עוד מחלוקת בדין "נמצא אחד מהם קרוב או פסול", האם כבר בכוונה להעיד בשעת המעשה נפסלים כיוון שכבר אז נוצר החיוב, או שרק כאשר יבואו להעיד בבי"ד נפסלים שאז יש משמעות אמיתית לעדות.